

Valtuutettu Mikko Rönholm ym. valtuustoaloite koronvaihtosopimuksista luopumiseksi

804/00.07.01/2020

Kaupunginvaltuusto 16.11.2020 § 88

Valtuutettu Mikko Rönholm luki ja jätti valtuuston kokouksessa seuraavan valtuustoaloitteen:

"Tässä valtuustosalissa on käyty keskustelua kaupungin rahoituksen järjestelyistä. Asia nousi koronan myötä pöydälle. Kaupungin lainanottovaltuuksia esitettiin nostettavaksi 70 miljoonaan. Kaupungin kassassa oli 15 miljoonaa ja kuntatodistuksia 35 miljoonan euron arvosta. Epäilimme tuolloin valtuuksien nostamisen järkevyyttä ja taisipa tulla sanottua, että katsotaan mitä tulemaan pitää. Ja kesä meni kassassa oli 26 miljoonaa ja kuntatodistuksia edelleen 35 miljoonaa. Huutavan äänen kuulemiseen tarvittiin talousjohdon vaihdos. Nyt lainaa 18 miljoonaa ja kassa kahdeksan. Nyt ollaan normaalimmassa tilassa enkä enää pelkää, että valtuuksia käytetään väärin, en tarkoita väärinkäytöksiä vaan epätarkoituksenmukaisiin rahoituksella pikku etuja ehkä tuottaviin, mutta riskiä sisältäviin operaatioihin.

Siksi olisi aika putsata pöytä. Ja Naantalilla on nyt siihen mahdollisuus

Naantalin talouden tasapaino on hyvä; sote uudistuksessa tehtyjen valtionvarainministeriön tekemien laskelmien mukaan olemme ylitasapainoinen + 214 €/asukas.

Samoilla perusteilla lasketut tasapainoluvut näyttävät aika paljon huonommilla: Kaarina -121; Lieto - 61; Masku +32; Naantali +214; Raisio -128, Rusko -26 ja Turku -150 €/asukas.

Kun samainen taho on arvioinut tulevia soten jälkeisiä tilanteita, näyttäisi Naantali olevan edelleen hyvässä jamassa eli vielä 2027 olisimme ylitasapainoisia 192 €/asukas. Tämä arvio lähtee olettamuksesta, että nykytilanne säilyy. Jos näin olisi, voitaisiin Naantalissa alentaa veroja. Niin ei kuitenkaan ehdoteta tehtäväksi. Se voi olla perusteltua varavaisuutta. Sen sijaan voisi olla viisasta käyttää syntynyttä pelivaraa menneiden virhearvioiden kustannusten maksamiseen. Usein puhutaan myös, ettei se jättää tuleville polville ylimääräisiä rasitteita -velkaa tai ylimääräisiä vastuita voidaan pidetty sellaisina. Näitä ajatustapoja seuraten olisi oikein ja kohtuullista, ettei Naantalin aikoinaan tehtyjä epäedullisten rahoitusjärjestelyjen kustannuksia jätettäisi rasittamaan tulevia vuosia ja tulevia päättäjiä. Meidän olisi siis puhdistettava pöytä tekemistämme tyhmyyksistä.

Naantalin olisi syytä luopua koronvaihtosopimuksista, joita kaupungilla on kaksi. Niistä luopuminen olisi maksanut viime vuoden lopulla vajaat viisi miljoonaa euroa. (Vuoden 2019 tilinpäätöksessä hinnoittelu käypään arvoon on tehty viimeksi, ja mikäli sillä hetkellä koronvaihtosopimuksista olisi luovuttu, sen kustannus olisi ollut yhteensä 4 921 436 euroa. (Naantalin tilinpäätös vuodelta 2019 s. 223)

Kun korot ovat viime vuoden lopusta vähän laskeneet on mahdollista, että arvon alennus olisi viimevuotista laskelmaa suurempi. Toisaalta tämän sopimuksen pitoaika on vuodella lyhentynyt ja se vähentää. Yhden numeron tarkkuudella sopimuksista irtaantumisen hinta olisi n. 5 M€, joka ylittää tämän vuoden tilinpäätösennusteen ylijäämän ehkä miljoonalla. Joten melko lähelle tasapainoa päästäisiin, vaikka luovuttaisiin sopimuksista. Näin ei tu-

leville vuosille tulisi jatkuvia koronvaihtosopimusten kustannuksia eikä meidän aikana tehdyt sopimukset rasittaisi tulevien vuosien taloutta.

Ehdotamme, että kaupunginhallitus ryhtyisi toimenpiteisiin kaupungin kahden koronvaihtosopimuksen purkamiseksi vielä tänä vuonna Naantalissa 16 p:nä marraskuuta 2020."

KAUPUNGINVALTUUSTO:

Valtuustoaloite merkittiin vastaanotetuksi.

Kaupunginhallitus 23.11.2020 § 353

VS. KAUPUNGINJOHTAJA:

Kaupunginhallitus lähettää valtuustoaloitteen hallintopalveluille valmisteltavaksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten. Aloitteen vastuuvastavalmistelijaksi nimetään talousjohtaja Heli Lähteenmäki.

KAUPUNGINHALLITUS:

Vs. kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 15.02.2021 § 62

Valmistelija

Talousjohtaja Heli Lähteenmäki

Valtuutettu Mikko Rönholm teki valtuustoaloitteen koronvaihtosopimuksista luopumisesta 16.11.2021 § 88.

Koronvaihtosopimusten nykytila

Naantalin kaupungilla on kaksi koronvaihtosopimusta: Ensimmäinen näistä on tehty 7.10.2010, sopimuksen kesto on 5+20 vuotta, pääoma 12 000 000 euroa ja kiinteä korko 2,30%.

Toinen on tehty 5.10.2011, kesto on 5+15 vuotta, pääoma 10 000 000 euroa ja kiinteä korko 1,27%.

Koronvaihtosopimusten lähtökohtia

Vuonna 2010 Naantalin kaupungilla oli lainaa 38,9 milj. euroa, ja vuonna 2011 42,2 milj. euroa. Tulevaisuudenkuva oli velkaantumisen jatkuminen, ja siksi lainasalkun suojauksen vaihtoehtoja on tuotu päätöksentekoon syksyllä 2010. Pohdittavana on ollut myös kauas tulevaisuuteen kohdistuvia suojausvaihtoehtoja sekä monenlaisia suojausinstrumentteja, joita tuohon aikaan rahoituslaitokset mielellään kunnille myivät. Loppujen lopuksi on päädytty kahden koronvaihtosopimuksen vaihtoehtoon.

Sopimukset on laadittu kaupungin lainapääoman koronhallintaa varten. Toisin sanoen 22 000 000 euron lainojen korot ovat näiden sopimusten perusteella kiinteät.

Sopimukset perustuvat kaupunginhallituksen päätöksiin, joissa käsittelyvaiheita on ollut useita. Tulevaisuuden korkoindikaatiot vuoden 2010 syksyllä ovat olleet seuraavia:

1 v	1,069
5v	2,071
10v	2,857
15v	3,232
20v	3,382
25v	3,348
30v	3,245

Korkotason on siis ennakoitu nousevan pankkikriisin jälkimainigeissa systemaattisesti. Kaupunginhallituksen päätöksessä on arvioitu sopimusten riskejä seuraavasti: "Tässä sopimuksessa on esimerkiksi se riski, että sopimuskauden keskimääräinen korkotasoa jäisi alemmaksi kuin toteutuva sopimuksen mukainen korko (max. enintään 2,5%:n korko). Tämä on historiatiedon valossa epätodennäköistä, mutta jos riski toteutuisi, niin kustannus rajautuu teoriassa 2,5 ja nollan prosentin välille. Toisaalta organisaatiolla on myös hyötyä siitä, että se voi etukäteen varautua kiinteään korkoon." 2,5% oli päätöksenteossa maksimitaso korkosuojausten kiinteälle korolle.

Haasteena pitkissä sopimuksissa on aina se, että maailma ja siten korkotasoa voivat muuttua odottamattomasti eikä historiaan perustuvien ennusteiden mukaan. Näin on käynyt vuoden 2010 korkoindikaatioiden ja niihin perustuneiden sopimusten kohdalla, eli tämän päivän korkotasoon peilaten nämä korot ovat korkeita. Sama pätee tämän päivän ennustuksiin tulevasta – korkotasoa saattaa 10 vuoden päästä olla aivan eri lukemissa kuin nyt ennustetaan. Todennäköisesti suunta on ylöspäin, tosin hitaasti. Koska nykyiset koronvaihtosopimukset ovat voimassa vielä pitkään, voi niistä ennen juoksuaikansa loppua olla myös hyötyä Naantalien kaupungille.

Mitä koronvaihtosopimuksista luopuminen edellyttäisi?

Koronvaihtosopimuksista luopuminen tarkoittaisi asiasta sopimista sopimuksen toisen osapuolen eli rahoituslaitoksen kanssa. Rahoituslaitos hinnoittelisi sopimuksen lopun juoksuajan korot kertakorvaukseksi, jolla sopimuksesta luovuttaisiin. Sopimukset hinnoitellaan tilinpäätöstä varten käypään arvoon kunkin vuoden viimeisenä päivänä. 31.12.2020 sopimusten arvo on ollut yhteensä -6 169 371,15 euroa. Mikäli sopimuksista päätettäisiin luopua, ne hinnoiteltaisiin sen päivän käypään arvoon.

Mikäli rahalaitokset uudelleenhinnoittelisivat sopimukset, se tarkoittaisi sopimusten juoksuajan pidentymistä nykyisestä, jo pitkästä juoksuajasta sekä mahdollisesti korkotason hienoista laskua. Rahalaitokset ottavat sopimuksesta joka tapauksessa oman tuottonsa.

Johtopäätökset

Tähän mennessä nämä koronvaihtosopimukset ovat tulleet olemassa olevaan korkotasoon nähden kalliiksi. Myös lainamäärän kehitys on ollut erilaista kuin aikana, jolloin koronvaihtosopimukset on tehty. Tämä johtuu mm. Sataman yhtiöittämisestä, sekä käyttötalouden hyvistä vuosista, jolloin velkaa on maksettu ennemmin pois kuin otettu lisää. Paineita velkaantumiseen on tulevina vuosina, jolloin kuntatalous kiristyy ja Naantalien mittava investointisuunnitelma toteutuu.

Nyt koronvaihtosopimuksista luopuminen tarkoittaisi noin kuuden miljoonan euron maksamista kerralla, koska alhainen korkotasoa vaikuttaa nostavasti

koronvaihtosopimusten käypään arvoon. Mahdollinen tuleva hyöty jäisi myös silloin näistä saamatta. Suunnittelematta tällaisen kertasumman maksaminen kuntataloudessa ei ole parasta mahdollista taloudenhoitoa, vaikka tilikauden tulos olisi parempi kuin talousarviossa asetettiin tavoitteeksi. Vuosi 2020 on ollut hyvin poikkeuksellinen valtion tukitoimien vuoksi, ja ne nostavat Naantalin tilikauden tulosta.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle: - Kaupunginvaltuusto merkitsee valtuutettu Mikko Rönholmin aloitteeseen annetun selvityksen tiedokseen. - Valtuutettu Mikko Rönholmin ym. aloite merkitään loppuun käsitellyksi.
Kokouskäsitely	Hannu Aalto esitti, että asia jätetään pöydälle.
Päätös	Kaupunginhallitus jätti asian pöydälle.

Kaupunginhallitus 22.03.2021 § 113

Talusojohtaja Heli Lähteenmäki on läsnä asiantuntijana kokouksessa.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle: - Kaupunginvaltuusto merkitsee valtuutettu Mikko Rönholmin aloitteeseen annetun selvityksen tiedokseen. - Valtuutettu Mikko Rönholmin ym. aloite merkitään loppuun käsitellyksi.
Kokouskäsitely	Merkittiin, että talusojohtaja Heli Lähteenmäki oli läsnä kokouksessa asiantuntijana tämän asian käsittelyn ajan. Keskustelun aikana Tero Tavio teki Hanna Gustafssonin kannattamana esityksen asian palauttamisesta valmisteluun seuraavasti: Valmistelussa tulee selvittää 1) Miten kaupungin vieraasta pääomasta maksettavaksi tulevien korkojen kokonaismäärä muuttuisi, jos kaupunki maksaisi aloitteessa ehdotetulla tavalla kertasuorituksena useita vuosia etukäteen kaikki koronvaihtosopimusten ehtojen mukaiset korot ja korkokanta lähtisi nouseman nykytasosta. 2) Mitä hyötyä Naantalin kaupungille olisi siitä, että kaupunki maksaisi kertasuorituksena useita vuosia etukäteen

yhteensä noin kuuden miljoonan euron korot, jotka tulevat sopimusehtojen mukaan erääntymään vuosikorkoina tulevina vuosina ja vuosikymmeninä.

- 3) Kaupunki joutuu suuren investointimäärän takia ottamaan tulevina vuosina 10 – 20 miljoonaa euroa lisää velkaa nykytilanteeseen verrattuna. Mikä on todennäköinen korkotaso näille tuleville lainoille 5-10-20 seuraavan vuoden aikana ja mitä eri vaihtoehtoisia lainanantajia on tarjolla.

Merkitiin, että Kimmo Aho liittyi kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 19.04.2021 § 181

Valmistelija

Talousjohtaja Heli Lähteenmäki

Vastauksia palautuksessa esitettyihin kysymyksiin:

- 1) Vuonna 2021 muina rahoituskuluina maksettaisiin koronvaihtosopimuksista irtaantumiseksi rahoituslaitoksen kanssa neuvoteltu summa. Koska yleinen korkotaso on nyt alhainen, summa tulisi olemaan miljoonia, koska rahoituslaitokset laskevat sopimuksille tuoton, jonka ne olisivat sopimuksen perusteella tulevina vuosina saaneet. Koska korot ovat huomattavan matalalla, on tämä summa lähes suurin mahdollinen.

Kaupungin lainasalkku koostuu muilta osin lyhytaikaisista kuntatodistuksista, joiden korkokustannus riippuu markkinakorkojen kehityksestä. Kuluvana vuonna markkinakorot ovat edelleen miinusmerkkisiä, eli korkokulumme ovat ns. plusmerkkisiä, mutta tulevista vuosista emme tiedä. Suojaustaso olemassa oleville lainoille olisi korkosuojaussopimusten poismaksamisen jälkeen 0%. Lainasalkku tulee talousarvion mukaan olemaan vuoden lopussa 2021 25,8 milj. euroa, ja mikäli tämä otetaan kuntatodistuslainoina, määräytyy sen korkotaso markkinakorkojen mukaisesti. Mitä suurempi lainasalkku on, sen suojaamista joillakin instrumenteilla tulee harkittavaksi joka tapauksessa. Ennusteet korkojen tulevasta kehityksestä vaikuttavat suojausinstrumenttien hintaan, riippuen siitä mille juoksuajalle suojausinstrumentteja hankitaan.

Jos markkinakorkojen taso nousee, ja rahoitus on hankittu vain kuntatodistuslainoina, korkokustannus nousee markkinakorkojen mukana.

- 2) Hyödyn määrää on kokonaisuutena yli 10 vuoden ajalle mahdotonta arvioida, koska tulevaa korkotason kehitystä emme tiedä. Hyöty olisi se rahasumma, joka "säätetään" koronvaihtosopimusten koron ja markkinakorkojen välissä olevan korkotason erotuksena. Tulevina vuosina korkotaso voi olla tyystin toisenlainen kuin tällä hetkellä. Negatiiviset korot eivät ole ns. normaali tilanne rahamarkkinoilla, ja pitkien korkojen nousua jo ennustetaan tapahtuvaksi.

- 3) Potentiaalisia lainanantajia ovat kaikki Suomessa toimivat rahoituslaitokset, mikäli rahoitus tehdään velkakirjalainoina. Mikäli rahoitus hankitaan kuntatodistuksin, voidaan niillä hankkia rahoitusta rahoituslaitoksilta, joiden kanssa Naantalissa kaupungilla on johdannaisten yleissopimus sekä sopimus kuntatodistusohjelmasta. Tällaisia rahoituslaitoksia ovat Kuntarahoitus Oyj, Osuuspankki, Nordea, Handelsbanken ja Danske Bank.

Tulevan lainamäärän korkotason arvioiminen on mahdoton tehtävä, koska se riippuu markkinakorkojen kehityksestä – oli lainanoton tapa mikä tahansa. Kiinteäkorkoinen velkakirjalaina vertautuu koronvaihtosopimukseen – se on tapa kiinnittää lainan korko tiettyyn tasoon ja siten ennakoida tulevaa korkotasoa. Sen taustalla vaikuttaa yleensä pitkien korkojen kehitys. Mikäli otetaan edelleen kuntatodistuslainaa, se on juoksuaikansa mukaisesti sidottu lähimpään markkinakorkoon (1kk/3kk/6kk/12kk euribor). Kokonaiskorkotaso riippuu siis siitä a) miten korkomarkkinat kehittyvät ja b) millä instrumenteilla lainaa otetaan. Lainasalkun ja sitä kautta tulevan korkotason stabilointi sekä ennakointi eli suojaaminen tulee ajankohtaiseksi mitä suurempi lainasalkku on ja mitä pienempi suojausaste on. Mikäli suojausaste on 0% (=kaikki lainat on sidottu vaihtuviin markkinakorkoihin), tulee joka tapauksessa miettiä lainasalkun kokonaiskorkotason kautta rahoituksen ottamisen tapa sekä suojausinstrumentit. Lainasalkun suojausasteen tulisi olla n. 60%. Edulliset markkinakorot antavat harhan siitä, että tämä tilanne olisi ns. normaali. Normaali tilanne rahamarkkinoilla on kuitenkin se, että korkotaso on plusmerkkinen.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle:

- Kaupunginvaltuusto merkitsee hallintopalvelujen valtuutettu Mikko Rönnholmin aloitteeseen antaman selvityksen tiedokseen.

- Valtuutettu Mikko Rönnholmin ym. aloite merkitään loppuun käsitellyksi.

Kokouskäsitely

Merkittiin, että talousjohtaja Heli Lähteenmäki oli läsnä asiantuntijana tämän asian käsittelyn ajan.

Tero Tavio esitti Tommy Björkskogin kannattamana, että asia jätetään pöydälle.

Päätös

Kaupunginhallitus jätti asian pöydälle.

Kaupunginhallitus 17.05.2021 § 226
99/00.01.02.03/2021

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle:

- Kaupunginvaltuusto merkitsee valtuutettu Mikko Rönholmin aloitteeseen annetun selvityksen tiedokseen.

- Valtuutettu Mikko Rönholmin ym. aloite merkitään loppuun käsitellyksi.

Kokouskäsitely

Asian oheismateriaaliksi on lisätty kaupunginhallituksessa 10.5.2021 käsitelty tilintarkastajien lausunto koronvaihtosopimuksista.

Päätös

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.